

**NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING**
PROFESSIONSHØJSKOLERNE

Regionalt Læsecenter

Vejlednings- og rådgivningscenter for unge og voksne med læse- og skrivevanskeligheder i Region Nordjylland

2009 - 2011

Rapporten er et bidrag til evaluering af projektet og belyser effekten af det gennemførte projekt, som den opleves af læsevejledere og ledelser på uddannelsesinstitutionerne.

Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt de 30 læsevejledere i projektet samt fokusgruppeinterview med læsevejledere og ledelsesrepræsentanter fra 16 (afdelinger af) uddannelsesinstitutioner, der har deltaget i projektet.

Resume

Projekt Regionalt Læsecenter er finansieret af Region Nordjylland. Projektet er ledet af VUC Nordjylland og har til opgave at etablere et regionalt læsecenter. Centeret skal rådgive og vejlede de unge og voksne og deres undervisere, oplyse om læse- og skrivevanskeligheder samt forestå og koordinere indsatsen på dette område i Region Nordjylland.

Nationalt Videncenter for Læsning, Professionshøjskolerne blev i efteråret 2010 (jf. Bilag 1) kontaktet af styregruppen for Regionalt Læsecenter i Region Nordjylland med henblik på at indgå aftale om bidrag til evaluering. Der blev indgået aftale om, at Nationalt Videncenter for Læsning, Professionshøjskolernes bidrag til den samlede evaluering skal fokusere på, hvilken betydning uddannelse af læsevejledere har for dagligdagen for uddannelsesinstitutionerne. Rapporten tager således dels udgangspunkt i en spørgeskemaundersøgelse blandt projektets læsevejledere og kontaktpersoner, dels i en række fokusgruppeinterview med disse samt med ledelsesrepræsentanter fra de enkelte uddannelsesinstitutioner eller afdelinger.

Samlet set tegner sig et billede af en gruppe veluddannede – og nyuddannede - medarbejdere, som er glade for deres job, selv om det vurderes at rumme mange udfordringer; fagligt, kollegialt og organisatorisk. Mange læsevejledere på gymnasier og handelsskoler føler sig fagligt usikre ikke mindst i forhold til it-delen. Desuden mangler de (i sagens natur) erfaring. De er usikre på, om de er på rette vej. Og de mangler pejlemærker.

Dette afspejles bl.a. i, at evaluering af elevernes udbytte af undervisning fylder meget lidt i læsevejledernes hverdag og bevidsthed. Læsevejlederne screener eleverne, har samtaler med dem, ansøger om it-rygsække og til eventuelt sps-timer – og så slipper de stort set kontakten, og der er ingen systematisk opsamling af indsatsen. Fx er der mange elever, som takker nej til en it-rygsæk, selv om screeningen viser, at de er berettiget til en sådan. Der var ingen af de adspurgte, som systematisk fulgte op på disse elever. Hvis eleverne klarer sig uden it-rygsækken kan det give anledning til overvejelser om niveauet for tildeling af kompenserende hjælpemidler er hensigtsmæssigt. Hvis eleverne i større udstrækning end andre elever dropper ud af uddannelserne, kan det give anledning til overvejelser om vejledningens hensigtsmæssighed. Endelig gav flere udtryk for at have en fornemmelse af, at man elever lader it-rygsækken stå uåbnet hjemme. Heller ikke denne fornemmelse er der fulgt op på. Dette er således et område, hvor såvel projektledelse som skoleledelser ikke har været tilstrækkeligt opmærksomme, for det bør i høj grad være ledelsesniveauerne, som tager ansvaret for evalueringen. Evaluering af elevernes udbytte af undervisning skal tænkes med ind i såvel projektformulering, som i tilrettelæggelsen af det daglige

arbejde. Den manglende evaluering er med til at gøre læsevejlederne usikre på deres egne roller – de ved jo ikke, om deres læsevejledning gør en forskel. Ledelserne risikerer endvidere, at eventuelle uhensigtsmæssigheder ikke registreres i tider, og således kan gå hen og blive faste procedurer. Det er alt andet lige lettere at ændre på adfærd og procedurer i en forsøgsfase end senere, når disse har ”fundet et leje”.

Læsevejlederne har brug for screeningsmaterialer, som er både valide og reliable, hvis de skal kunne råde og vejlede elever, kolleger og ledelse. Talehøreinstitutets LINU-screening kan muligvis fint leve op til alle kravene, når den kommer i næste version. Men det ville øge testens troværdighed, hvis en uvildig instans foretog denne vurdering, således at testudvikling, testafvikling, testevaluering og testsalg ikke ligger i en og samme instans.

De fleste læsevejledere gav udtryk for, at selve uddannelse har tilført ny viden. Alligevel føler mange sig fagligt set stadig ikke rustet til opgaven. Det gælder både for de nyuddannede læsevejledere, og de der har haft funktionen i mange år. Der peges således på en række områder, hvor der er behov for mere viden, som typisk kunne formidles via supplerende kurser og kvalificeres via netværksmøder:

Der er behov for kurser

- om læsescreeninger for læsevejlederne, da mere end en tredjedel af læsevejlederne ikke føler sig klædt godt på til opgaven.
- om undervisning af elever med læse- og skrivevanskeligheder. Kun en tredjedel af læsevejlederne føler sig kvalificeret til at tilrettelægge undervisningen under hensyntagen til elever med it-rygsæk. Læsevejlederne skal kunne rådgive både elever og lærere om dette. Derfor må læsevejledernes kvalifikationer til stadighed opdateres.
- om udvikling af undervisningsmaterialer målrettet undervisningen af elever med læse- og skrivevanskeligheder. Det er hverken i spørgeskemaundersøgelsen eller i de efterfølgende fokusgruppeinterview oplyst, at der er udviklet undervisningsmaterialer i forbindelse med projektet. Til gengæld blev materiale- og metodekendskab efterlyst af langt de fleste læsevejledere ved fokusgruppeinterviewene.

Hvis synergieffekten i Region Nordjylland skal udnyttes, må der investeres ressourcer i etablering af netværk på tværs af uddannelsesinstitutionerne. Kun 40 % af læsevejlederne oplever, at der er opbygget velfungerende netværk. Projektledelsen kunne med fordel påtage sig denne opgave, som opfølgning på projektet.

Læsevejledere, kontaktpersoner, koordinatorer....

På gymnasierne er der ansat læsevejledere til at varetage de læsepædagogiske opgaver for skolen.

På VUC'erne anvendes forskellige stillingsbetegnelser for de personer, der står for koordinering af det læsepædagogiske arbejde ved VUC'erne.

I denne rapport bliver alle – af hensyn læsevenligheden - betegnet som læsevejledere.

Brøndby 3. december 2011

Lis Pøhler

Indhold

Resume	1
Baggrund	5
Regionalt Læsecenter.....	5
Fordeling af evalueringsopgaver	6
Spørgeskemaundersøgelse	7
Læsevejledernes baggrund.....	7
Læsescreeninger	8
Løbende evaluering	9
Rådgivning, vejledning og samtaler med elever.....	10
Projektets betydning for undervisningen	11
Netværk og brobygning mellem uddannelserne.....	12
Konklusioner og anbefalinger	13
Fokusgruppeinterview	14
Metode.....	14
Udfordringer i læsevejlederens arbejde	15
<i>Fastholdelse af elever</i>	17
<i>Tilrettelæggelse af undervisning under hensyntagen til elever med it-rygsæk</i>	19
<i>Evaluering af elevernes udbytte</i>	21
<i>Uddannelse af læsevejledere</i>	21
<i>Læsescreeninger</i>	22
<i>Samarbejde mellem læsevejledere og faglærere</i>	23
<i>Samarbejde med læsevejledere og ledelse</i>	24
<i>Faglige netværk</i>	24
Refleksioner og iagttagelser undervejs	25
<i>Modtagelse</i>	25
<i>Samarbejde mellem ledelse og læsevejledere</i>	26
<i>Læsevejlederne</i>	26
<i>Taleinstituttet Region Nordjylland</i>	27
Konklusioner og anbefalinger	27
Bilag	29
Bilag 1 Oplæg til styregruppen 4. oktober 2010	30
Bilag 2 Spørgeskema, udsendt 29. september 2011.....	35

Baggrund

Nationalt Videncenter for Læsning, Professionshøjskolerne blev i efteråret 2010 (jf. Bilag 1) kontaktet af styregruppen for Regionalt Læsecenter i Region Nordjylland med henblik på at indgå aftale om bidrag til evaluering.

Regionalt Læsecenter

Projektet¹ blev startet 1. juni 2009 og afsluttes 31. december 2011. Projektet, som er finansieret af Region Nordjylland, er ledet af VUC Nordjylland, har til opgave at etablere Regionalt Læsecenter; et vejlednings- og rådgivningscenter for unge og voksne med læse- og skrivevanskeligheder. Centeret skal både rådgive og vejlede de unge og voksne og deres undervisere, oplyse om læse- og skrivevanskeligheder samt forestå og koordinere indsatsen på dette område i Region Nordjylland.

Projektet har tre hovedindsatsområder:

- Uddannelse af 30 læsevejledere på de gymnasiale uddannelser.
- Etablering af et netværk for læsevejledere på gymnasier, erhvervsskoler og VUC i samarbejde med Taleinstituttet i Ålborg, samt et netværk for FVU²- og ordblindeundervisere ved VUC-erne samt deres driftsoverenskomstparter organiseret af VUC.
- Etablering af fælles forum for udveksling, inspiration og formidling af relevant viden om læseproblemer.

Følgende uddannelsesinstitutioner i Region Nordjylland indgår:

- Aalborg Katedralskole
- Aalborg Handelsgymnasium
- Aalborghus Gymnasium og HF
- Brønderslev Gymnasium og HF
- Dronninglund Gymnasium
- Fjerritslev Gymnasium
- Hjørring Gymnasium og HF-kursus
- Mariagerfjord Gymnasium
- Morsø Gymnasium

¹ Jf. Ansøgningsskema til Uddannelsespuljen i Region Nordjylland, 2009

² FVU = Forberedende Voksenundervisning. Se [www.http://www.uvm.dk/Uddannelser-og-dagtilbud/Uddannelser-til-voksne/Overblik-over-voksenuddannelser/Forberedende-voksenundervisning](http://www.uvm.dk/Uddannelser-og-dagtilbud/Uddannelser-til-voksne/Overblik-over-voksenuddannelser/Forberedende-voksenundervisning)

- Støvring Gymnasium
- Ålborg Tekniske Skole HTX
- Vesthimmerlands Gymnasium og HF
- VUC Thy-Mors

Talehøreinstituttet Region Nordjylland bidrager med screeningsmateriale samt viden om anvendelse af it som kompenserende strategi mm.

Fordeling af evalueringsopgaver

VUC Nordjylland, som udgør projektledelsen, står for indsamling af faktuelle informationer som fx. antallet af uddannede læsevejledere og antallet af vejledningssamtaler, samt for den samlede evaluering af hele projektet.

UCN³ har stået for gennemførelse og kvalitetssikring af læsevejlederuddannelsen og står også for evaluering af denne.

Taleinstituttet Region Nordjylland har stået for udvikling samt gennemførelse af læsescreeninger til de gymnasiale uddannelser og står også for evaluering af disse.

Denne rapport er således et bidrag til den samlede evaluering fra Nationalt Videncenter for Læsning, Professionshøjskolerne. Rapporten har fokus på, hvilken betydning uddannelse af læsevejledere har for dagligdagen for uddannelsesinstitutionerne. Rapporten tager udgangspunkt i en spørgeskemaundersøgelse blandt projektets læsevejledere og kontaktpersoner samt i fokusgruppeinterview med disse og ledelsesrepræsentanter fra de enkelte uddannelsesinstitutioner eller afdelinger.

³ Professionshøjskolen University College Nordjylland, se www.ucn.dk

Spørgeskemaundersøgelse

De elektroniske spørgeskemaer blev udsendt til projektets 30 læsevejledere og lærere, som fungerer i læsevejlederlignende funktioner (herefter kaldet læsevejledere). En uge inden spørgeskemaerne blev udsendt, modtog læsevejlederne en mail med information om undersøgelsen. På den måde blev det sikret, at spørgeskemaet blev udsendt til de rigtige personer, at disse var varslet om en ekstra opgave, og at de indtastede mailadresser var korrekte. Det lykkedes således at få kontakt med 29 af de 30 læsevejledere inden udsendelsen af spørgeskemaet, måske derfor også en meget høj svarprocent (93 %), idet 28 har besvaret spørgeskemaet⁴.

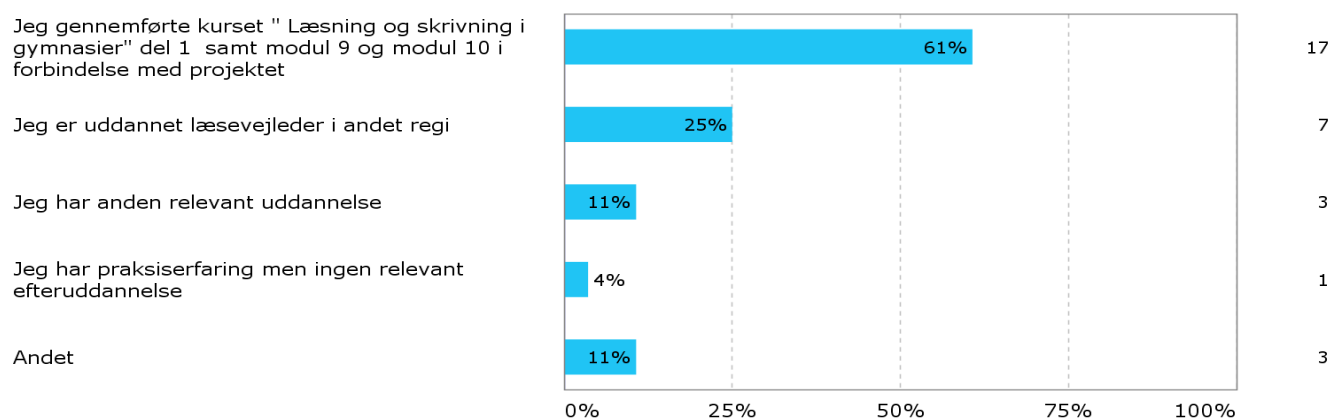
Spørgeskemaet - som er vedlagt som bilag 2 - er konstrueret således, at alle multiple choice-spørgsmål *skal* besvares for at komme videre i spørgeskemaet, mens det er frivilligt at besvare de åbne spørgsmål i skrivefelterne.

Læsevejledernes baggrund

I alt 24 af de 28 læsevejledere har en læsevejlederuddannelse (jf. figur 1).

Figur 1

Læsevejledernes uddannelsesbaggrund (mulighed for at sætte flere krydser – derfor 31 besvarelser fra 28 respondenter)⁵

⁴ Spørgeskemaer blev udsendt 29. september 2011. 6. oktober 2011 blev udsendt reminder til de der endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet. Den 14. oktober 2011 blev der lukket for besvarelser. Efterfølgende er konstateret, at endnu en læsevejleder (fra et VUC-center) burde have været inviteret med i spørgeskemaundersøgelsen. At dette ikke er sket, er alene et udtryk for en administrativ fejl.

⁵ Nogle læsevejledere har flere uddannelser. 61 % (17 læsevejledere) har gennemført uddannelse i forbindelse med dette projekt. Nogle af disse har fx også anden relevant uddannelse.

16 angiver desuden at have anden relevant uddannelse. Uddannelsen kan enten være et supplement til læsevejlederuddannelsen eller træde i stedet for: otte har en kandidatuddannelse, de øvrige har uddannelser som fx ordblindelærer, FVU-lærer eller læsepædagoguddannelse fra SDU. En er i gang med læsevejlederuddannelsen, andre angiver, at de har læreruddannelse suppleret med fx kursus i specialpædagogik eller andre kurser fx fra Danmarks Pædagogiske Universitetsskole eller ved en professionshøjskole.

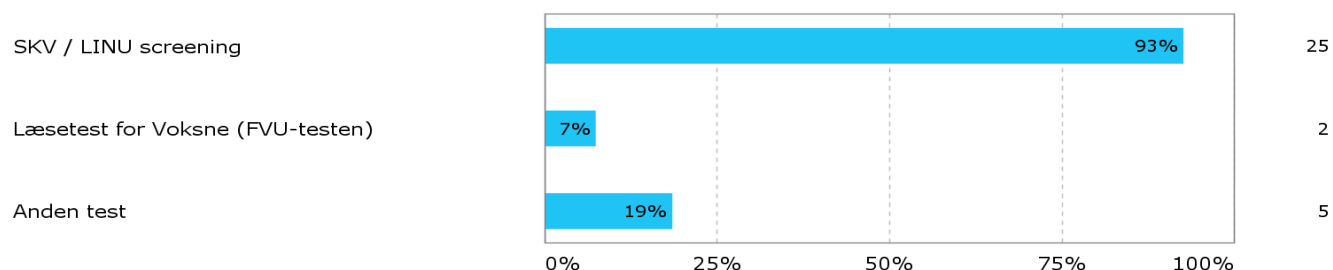
Der tegner sig således et billede af en meget veluddannet gruppe medarbejdere. De fleste (18) med relativ kort praksiserfaring (dvs. to år eller mindre).

Læsescreeninger

En væsentlig del af arbejdet som læsevejleder er knyttet til de screeninger, som er gennemført og fortsat vil blive gennemført i en eller anden form på uddannelsesinstitutionerne. Taleinstituttet Region Nordjylland har stået for udvikling, gennemførelse og evaluering af disse. I spørgeskemaundersøgelsen er der derfor sat fokus på læsevejledernes *oplevelse* af arbejdet med disse.

Figur 2

Anvendte læsescreeninger på uddannelsesinstitutionerne (mulighed for at sætte flere x'er)

Langt størsteparten har således anvendt Taleinstituttets SKV-screening⁶ (som efterfølgende er videreudviklet og omdøbt til LINU⁷). Læsevejlederne angiver at have suppleret med andre test som fx SPS, Frederiksborgmaterialet, SIG, Logos, KUA's læsetekster, test fra "Læs på!" og eget materiale.

63 % af læsevejlederne følte sig i meget høj grad eller i høj grad "klædt på" til at gennemføre læsescreeningerne. 37 % følte sig i nogen grad eller i mindre grad "klædt på" til opgaven. 70% vil gennemføre tilsvarende læsescreening næste år, 30 % har endnu ikke taget stilling til det.

⁶ SKV= Skriftsproglig Kompetence Vurdering

⁷ LINU = Literacy og Numeracy Screening. Se: www.linu.dk

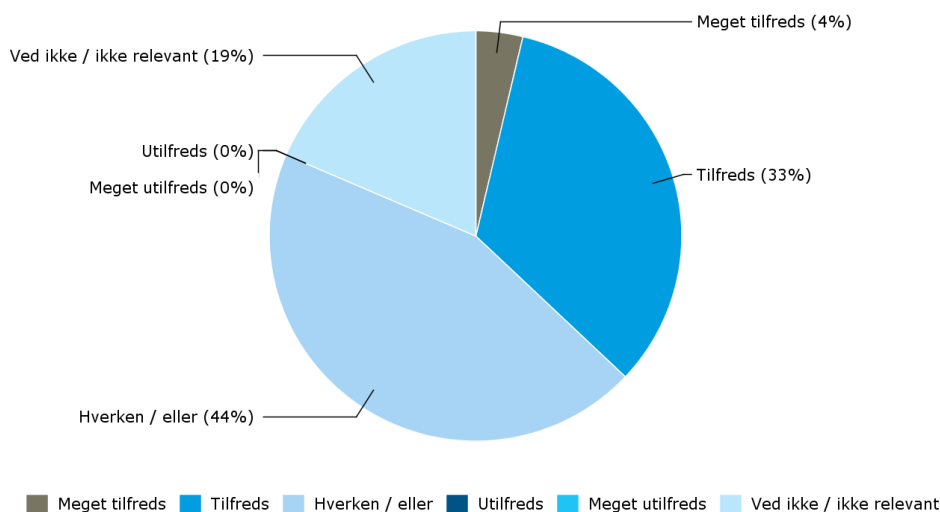
Det ser således ud til, at der i fremtiden vil være behov for kurser om læsescreeninger for læsevejlederne. Af spørgeskemaet fremgår ikke, hvorfor over en tredjedel ikke føler sig klædt godt på til opgaven. Det kunne lige så godt være et udtryk for usikkerhed i forhold til den praktiske gennemførelse, som udtryk for usikkerhed i forhold til tolkning af resultater og omsætning af disse til en pædagogisk praksis.

Løbende evaluering

Et af projektets mål er, at der på skolerne skal foretages en løbende evaluering af, om læsevejledningen øger elevernes udbytte af undervisningen og mindsker frafaldet blandt læsesvage elever. I spørgeskemaet blev læsevejlederne bedt om at vurdere kvaliteten af den løbende evaluering på skolerne (jf. figur 3). Det fremgår, at 63 % af de adspurgte svarer enten "hverken/eller" eller "ved ikke/ikke relevant". Kvaliteten af den løbende evaluering på skolen opleves ikke som tilfredsstillende for næsten 2/3 af læsevejlederne. Et besvarelsesmønster, som i høj grad bør give stof til eftertanke. Læsevejlederne blev i spørgeskemaet opfordret til at give ideer til aspekter, som kan være med til at mindske frafaldet, ideer til fastholdelse af eleverne, samt ideer til hvordan læsevejledningen kan øge elevernes udbytte af undervisningen. En opfordring som mange tog imod, idet stort set alle aspekter og opgaver i tilknytning til arbejdet som læsevejleder i sig selv kan – iflg. besvarelsenerne – bidrage til at mindske frafaldet: Kompenserende it, screeninger, samtaler, "at se eleverne" og konkrete kurser i fx læsestrategier nævnes som gode ideer.

Figur 3

Læsevejledernes vurdering af kvaliteten af den løbende evaluering på skolerne

Ifølge besvarelsenerne kan læsevejledernes indsats yderligere kvalificeres både ved strukturelle tiltag, som ledelsen står for, og ved tiltag, som den enkelte læsevejleder står for. De strukturelle kunne fx være: mere tid til læsevejlederarbejdet og muligheder for efter- og videreuddannelse. De tiltag, som læsevejlederen selv kan stå for kunne være: indførelse af faste rutiner som fx læse- og skrivekurser på

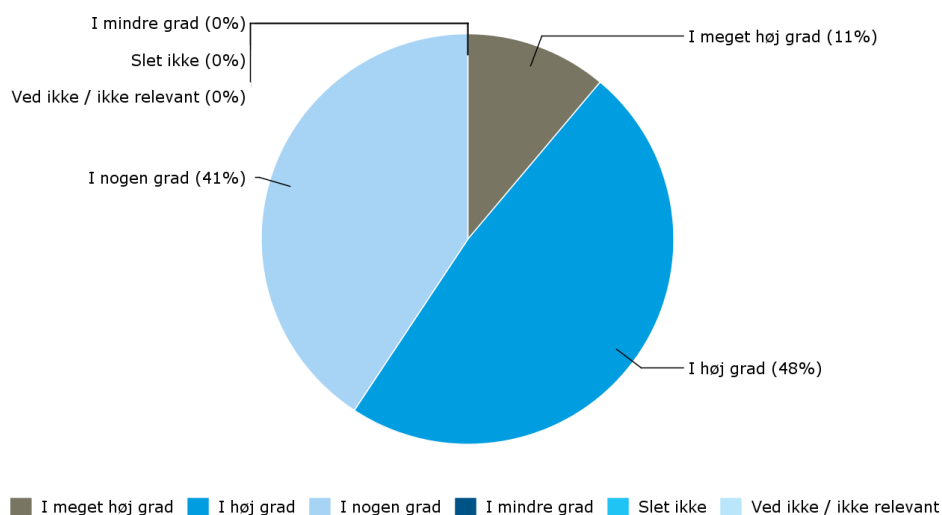
hf, bedre information til elever inden studiestart, læse- og skrivetestning af alle. Mange angiver endvidere, at der skal fokus på lektielæsningen – både i forhold til kolleger fx i form af større bevidsthed om, hvordan lektier gives for, og i forhold til elever, fx i form af lektiestøtteordninger og flere timer til læsesvage.

Rådgivning, vejledning og samtaler med elever

En væsentlig del af læsevejlederens hverdag foregår i samspil med de elever, som har læse- og skrivevanskeligheder. På baggrund af resultater fra læsescreeninger skal læsevejlederen kunne rådgive og vejlede eleven og dennes lærere, således at der kan tages hensyn til elevens vanskeligheder. Læsevejlederuddannelsen tager sigte på at kvalificere læsevejlederen til denne opgave. Som det ses af figur 4 ser læsevejlederne ud til at føle sig kvalificeret til at varetage jobbet.

Figur 4

Læsevejledernes oplevelse af at være kvalificeret til at gennemføre individuelle vejlednings- og rådgivningssamtaler

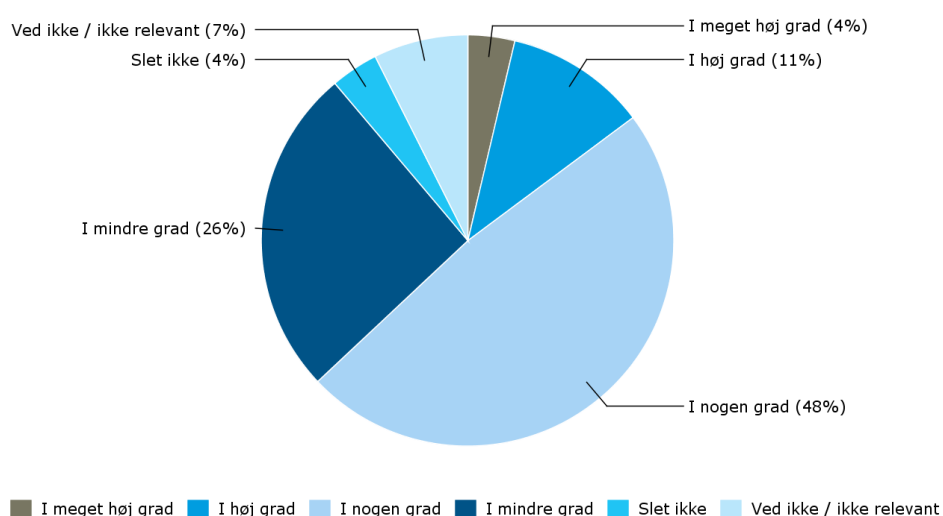
Læsevejlederne føler sig altså i stand til at løfte opgaven. De oplever, at de individuelle samtaler gør en forskel for eleverne.

Alle læsevejlederne føler sig enten i meget høj grad, i høj grad eller i nogen grad kvalificerede til at vurdere elevernes behov for it-rygsække (jf. figur 4), mens der er betydelig mere usikkerhed i forhold til at opleve sig som kvalificeret til at undervise i brugen af it-rygsækken (jf. figur 5). 30 % oplever sig i mindre grad eller slet ikke kvalificeret. Der er i og for sig ingen modsætning mellem svarmønstret i figur 4 og i figur 5. Læsevejlederen kan sagtens være kvalificeret til at vurdere, om der er behov for it-rygsæk eller ej, uden at være kvalificeret til at undervise i den konkrete brug af denne. En sådan undervisning kan meget vel være overladt til andre lærere på skolen.

Læsevejlederne skal imidlertid kunne rådgive både elever og lærere, Derfor er det også væsentligt, at læsevejlederne føler sig kvalificerede til at tilrettelægge undervisningen under hensyntagen til de elever, som bruger it-rygsækken.

Figur 5

Læsevejledernes oplevelse af at være kvalificeret til at tilrettelægge undervisningen under hensyntagen til de elever, som bruger it-rygsæk

Dette er et udsagn, som i høj grad bør påkalde opmærksomhed. Hvis fastholdelsesprocenten af unge i uddannelserne skal øges, så peges her på et område, som med fordel både kan udvikles og italesættes. Især kunne det være interessant at vide, hvad det er, der gør, at læsevejlederne ikke i høj grad føler sig i stand til at tilrettelægge undervisningen under hensyntagen til elever med it-rygsæk?

Projektets betydning for undervisningen

Af projektansøgningen fremgår, at projektet skal understøtte udviklingen af relevante tilrettelæggelsesformer – uden af disse former er nærmere defineret. En mangel, som også slår igennem i besvarelserne af spørgsmål om dette. Mange (30 %) angiver nemlig, at de ikke ved, hvad der menes med tilrettelæggelsesformer. Andre angiver, at projektet har medvirket positivt til udviklingen, især måske set i lyset af, at de fleste var fuldstændig uden praksiserfaring ved projektets start. I forhold til identifikation af elever i vanskeligheder peges på indførelse af screeninger og elektronisk behandling af data, som eksempler på, at projektet har bidraget til udvikling på området. Endvidere påpeges i forhold til organisering af undervisningen at indførelse af læsekurser i hf-klasser, FVU-hold for hf-kursister samt indførelse af fast struktur for screeninger, samtaler og intervention alle er eksempler på, hvordan projektet har bidraget til udvikling. Mangel på tid og utilstrækkelige rammer for at kunne gennemføre ideer angives som årsager til manglende udvikling på området.

Projektet havde endvidere til formål at understøtte udviklingen af undervisningsmaterialer. Netværksmøder, udveksling af materialer samt ideer fra Taleinstituttet angives som positive tiltag, mens mangel på ressourcer i form af tid, bøger og andre undervisningsmaterialer angiveligt har trukket den modsatte vej – dvs. ikke understøttet udvikling af undervisningsmaterialer. Der er hverken i spørgeskemaundersøgelsen eller i de efterfølgende fokusgruppeinterview oplyst, at der er udviklet undervisningsmaterialer i forbindelse med projektet.

Netværk og brobygning mellem uddannelserne

Et af projektets mål er også, at der skal være et ensartet og kvalificeret tilbud til gymnasie- og hf-elever med læsevanskeligheder i hele regionen. 74 % oplever at dette i høj grad eller i nogen grad er opfyldt. Nogle angiver, at netværksmøderne er med til at understøtte denne udvikling, men påpeger også, at sådan noget tager tid. Det anføres endvidere, at ikke alle uddannelsesinstitutioner deltager i netværksmøderne, samt at ikke alle prioriterer området lige højt.

Kun 22 % oplever, at der i nogen grad eller i høj grad er etableret brobygning og samarbejde med erhvervsuddannelserne, og kun 40 % oplever, at der er opbygget velfungerende netværk. Nu kan man jo med rette anføre, at der faktisk er to aspekter i spørgsmålet om netværk: dels om der er opbygget netværk, dels om de er velfungerende. Hvilken af de to aspekter, respondenterne har svaret på vides ikke.

Som eksempler på de velfungerende netværk anføres bl.a. fyraftensmøder på Taleinstituttet, netværksmøder for læsevejledere i de enkelte uddannelsesretninger samt fælles kurser, hvor man foruden det faglige også lærer hinanden at kende.

Mangel på tid angives af mange som årsag til, at netværkene ikke fungerer.

Konklusioner og anbefalinger

Spørgeskemaundersøgelsen tegner et billede af en gruppe veluddannede medarbejdere, som direkte adspurgte nok føler sig i stand til at løfte opgaven, men som samtidig peger på en række områder, hvor der er behov for mere viden, som typisk kunne formidles via supplerende kurser og kvalificeres via netværksmøder:

Der er behov for kurser

- om læsescreeninger for læsevejlederne, da mere end en tredjedel af læsevejlederne ikke føler sig klædt godt på til opgaven.
- om undervisning af elever med læse- og skrivevanskeligheder. Kun en tredjedel af læsevejlederne føler sig kvalificeret til at tilrettelægge undervisningen under hensyntagen til elever med it-rygsæk. Læsevejlederne skal kunne rådgive både elever og lærere om dette. Derfor må læsevejledernes kvalifikationer til stadighed opdateres.
- om udvikling af undervisningsmaterialer målrettet undervisningen af elever med læse- og skrivevanskeligheder. Det er hverken i spørgeskemaundersøgelsen eller i de efterfølgende fokusgruppeinterview oplyst, at der er udviklet undervisningsmaterialer i forbindelse med projektet. Til gengæld blev materiale- og metodekendskab efterlyst af langt de fleste læsevejledere ved fokusgruppeinterviewene.

Hvis synergieffekten i Region Nordjylland skal udnyttes, må der investeres ressourcer i etablering af netværk på tværs af uddannelsesinstitutionerne. Kun 40 % oplever, at der er opbygget velfungerende netværk. Projektledelsen kunne med fordel påtage sig denne opgave, som opfølgning på projektet.

Fokusgruppeinterview

I uge 43, 2011 gennemførtes de i alt 17 fokusgruppeinterview hver af ca. en times varighed, som udgør grundlaget for denne rapport. Interviewene blev gennemført af pædagogisk konsulent Lis Pøhler, Nationalt Videncenter for Læsning, Professionshøjskolerne. De fleste interview blev gennemført på de respektive uddannelsesinstitutioner.

De interviewede læsevejledere havde alle (på nær en – jf. note 2) haft mulighed for at besvare spørgeskemaet inden interviewet. Og som tidligere nævnt, havde 28 af de 30 læsevejledere besvaret skemaet.

Metode

Interviewene var tilrettelagt således, at en ledelsesrepræsentant samt skolens læsevejleder /læsevejledere deltog i fokusgruppeinterviewet sammen. Interviewene tog udgangspunkt i ni mål, som projektet i henhold til projektansøgningen skulle fremme:

- Fastholdelse af elever
- Tilrettelæggelse af undervisning under hensyntagen til elever med it-rygsæk
- Evaluering af elevernes udbytte
- Uddannelse af læsevejledere
- Læsescreeninger
- Samarbejde mellem læsevejledere og faglærere
- Samarbejde med læsevejledere og ledelse
- Faglige netværk med lignende skoler
- Faglige netværk med andre ungdomsuddannelser

De ni mål var skrevet ud på hver sit stykke papir. Interviewpersonerne fik to opgaver:

1. Læg de ni mål i prioriteret rækkefølge, således at det mål, som I har oplevet som den største udfordring⁸ indtil nu, ligger øverst, og det mål, I har oplevet som den mindste udfordring, ligger nederst.
2. Kig nu på de ni mål igen og tænk et år frem. Læg igen målene i prioriteret rækkefølge, således at det mål, I tror er den største udfordring om et år, ligger øverst, og den mindste udfordring ligger nederst.

Hele interviewet blev optaget på diktafon, og kommentarerne til de enkelte mål blev skrevet ind i et skema. Besvarelser fra hhv. VUC'er og fra gymnasier og handelsskoler er opsamlet hver for sig, idet arbejdsvilkår, lovgrundlag, opgaver og historier er meget forskellige, hvilket også vil fremgå herunder.

Udfordringer i læsevejlederens arbejde

At skulle prioritere de ni mål viste sig at være en udfordring i sig selv. De mål griber jo ind i hinanden – og det ene mål opleves ofte som en forsætning for et andet. Men med lidt pres på deltagerne, lykkedes det dog at få lagt brikkerne op i rækkefølge ved alle interviewene.

Karakteristisk for prioriteringerne er, at der ikke er noget mønster. Der er ikke ét mål, som stort set altid placeres øverst hhv. nederst. Typisk ville ledelsesrepræsentanterne gerne have "Fastholdelse af elever" til at ligge øverst, fordi det efter deres udsagn er det, der hele tiden er i fokus. Nogle læsevejledere var enige, andre fremførte, at det skulle langt ned, for det har ikke fyldt meget i bevidstheden. Alt hvad læsevejlederen laver handler jo om fastholdelse, men det er ikke fastholdelsen i sig selv, der er målet for læsevejlederne, det er snarere omsorgen for, at eleven/kursisten fagligt og socialt befinder sig godt i uddannelsen.

Karakteristisk er også, at mange læsevejledere havde svært ved at lægge noget i bunden, fordi de synes, at de derved gav signal om, at de ikke synes, det var vigtigt.

Uddybende kommentarer til disse ni mål følger i de næste afsnit.

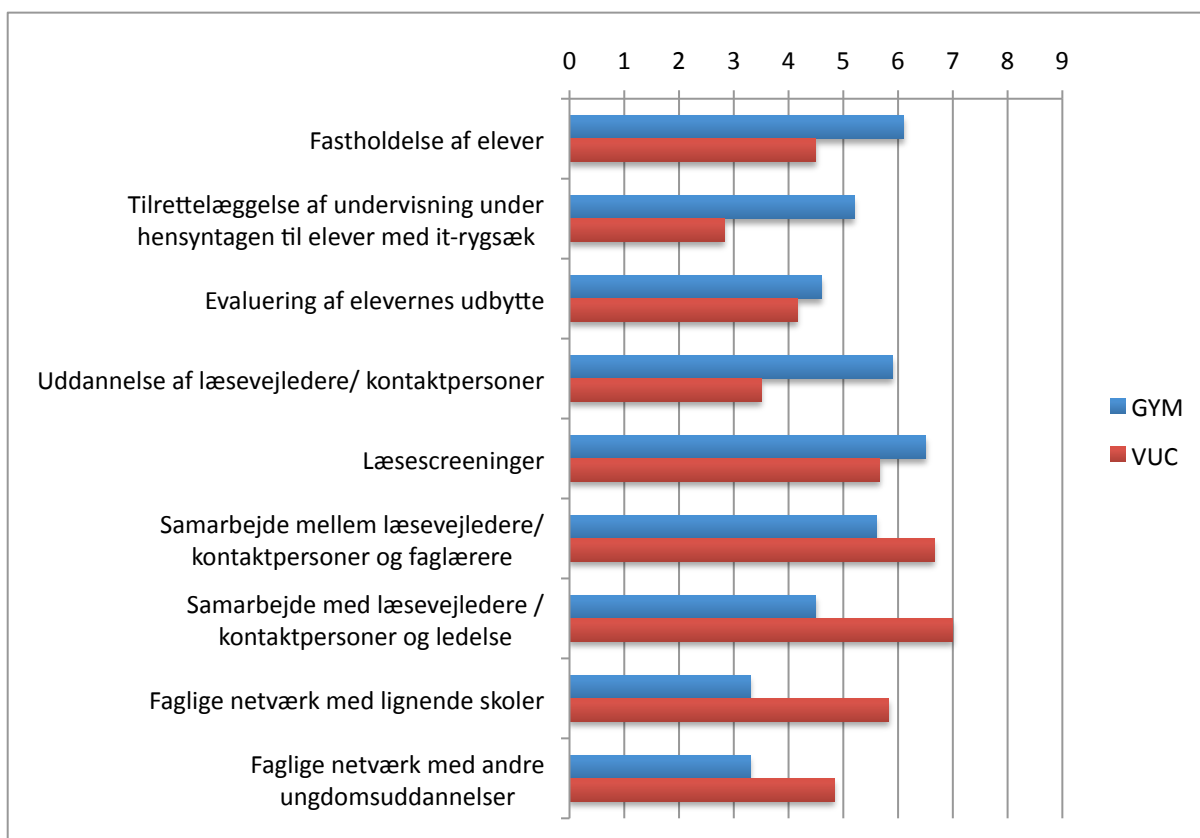
Som det fremgår af figur 6, så har samarbejdet med faglærere, ledelse, netværk med andre skoler og læsescreeningerne således været de største udfordringer indtil nu for læsevejlederne på VUC'erne, mens det for gymnasier og handelsskoler er læsescreeninger, læsevejlederuddannelsen og fastholdelse af eleverne, som har været de største udfordringer. VUC'ernes udfordringer er i høj grad begrundet i den daglige drift: kontakt til nye kursister, oprettelse af hold osv. Arbejdet er præget af at være en fortsættelse af mange års indsats overfor de læsesvage voksne. Gymnasiernes udfordringer er omvendt præget af, at alt er nyt, og at læsevejlederne oven i etablering af ny virksomhed på skolen

⁸ Med *udfordring* menes de mål, som læsevejlederne har oplevet som mentalt mest krævende. Det er nødvendigvis ikke det samme som, at det er arbejdet mod dette mål, som har kostet flest arbejdstimer.

også skulle gennemføre læsevejlederuddannelsen, screene alle skolens elever og samtidig lære et helt nyt fag at kende.

Figur 6

Hvilke mål har været den største udfordring indtil nu? Gennemsnitbesvarelse for hhv. gymnasier/handelsskoler (10 skoler) og VUC'er (6 centre). 9= højst prioritet, 1= lavest prioritet.

Fra gymnasiernes side har de faglige netværk generelt været temmelig lavt prioriteret. Dette er i flere af interviewene begrundet med, at alt er nyt, så der har simpelthen ikke været overskud til at kigge ud over egen dagligdag.

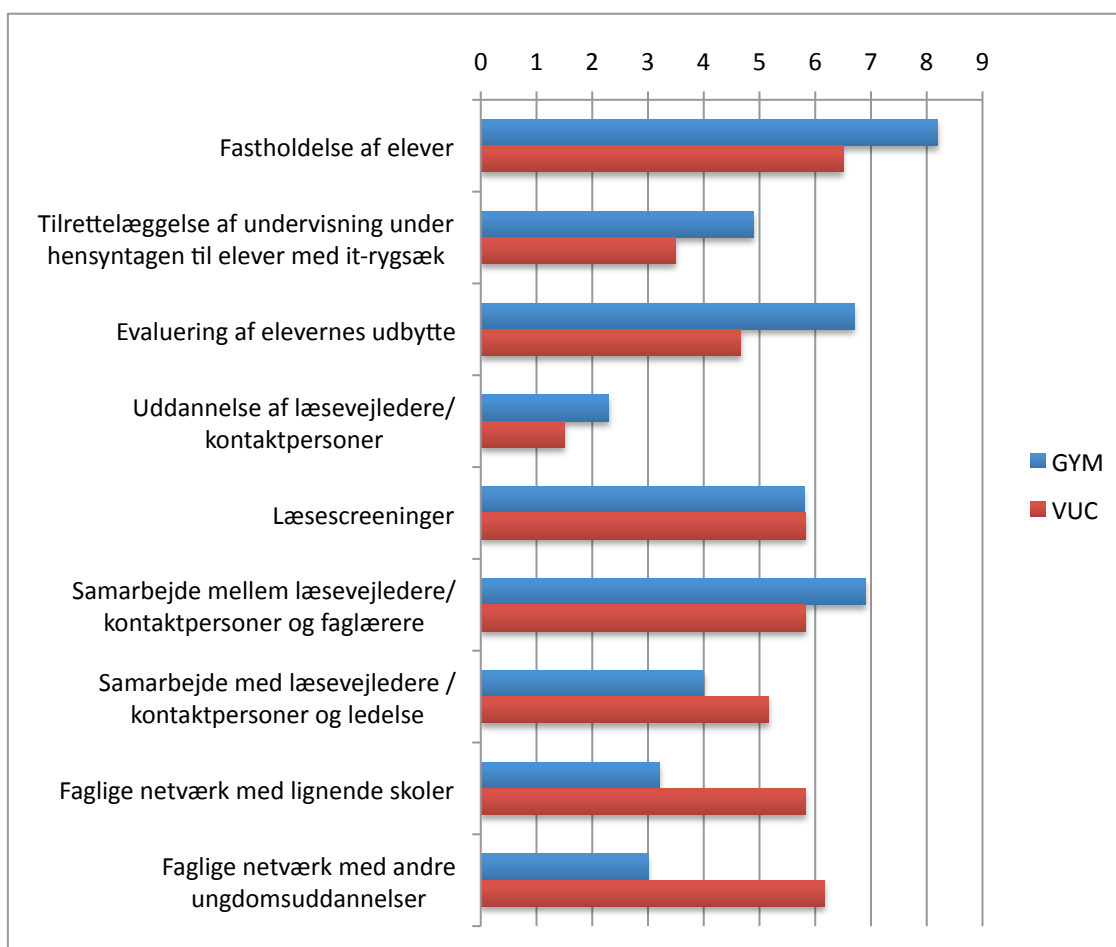
Som det fremgår af figur 7, så ligger spørgsmålet om uddannelse af læsevejledere lavt både for gymnasier/handelsskoler og for VUC'erne, hvis fremtidens udfordringer skal udpeges. Dette er naturligt begrundet i, at stort set alle læsevejledere lige har gennemført uddannelsen. En enkelt læsevejleder er endnu ikke færdig med sin uddannelse, som gennemføres i andet regi. Enkelte havde dog sat uddannelse lidt højere op på prioriteringslisten enten med den begrundelse, at de gerne vil have uddannet en læsevejleder eller to mere til skolen, eller fordi de gerne selv vil have mere uddannelse.

Selv om de faglige netværk hidtil generelt har været nedprioriteret af gymnasierne, så er der mange som nævner netop netværkene som en både mulig og hensigtsmæssig platform for fremtidig udvikling.

Fastholdelse af elever/kursister prioriteres generelt højt, når der fokuseres på fremtidens udfordringer. Det er jo i bogstaveligste forstand betingelsen for uddannelsesinstitutionernes overlevelse.

Figur 7

Hvilke mål tror du, vil være den største udfordring om et år? Gennemsnitbesvarelse for hhv. gymnasier og handelsskoler (10 skoler) og VUC'er (6 centre). 9= højst prioritet, 1= lavest prioritet.

Fastholdelse af elever

Gymnasier og handelsskoler

Gymnasierne og handelsskolerne er generelt præget af, at der ikke er så stort et problem med fastholdelsesprocenten. Flere nævnte, at en mulig årsag til dette kunne være, at det er krisetid, så de unge har simpelthen ikke så mange andre steder at gå hen. De fleste nævnte også, at en del af de elever, som pt. er indskrevet på skolerne, for år tilbage aldrig ville have været der. Der er fx mange fra

ikke-gymnasievante hjem. På skolerne gøres derfor meget for, at eleverne skal føle sig tilpas, lære at læse på gymnasieniveau og i det hele taget kunne begå sig i det boglige miljø. Flere pointerede også, at de elever, som dropper ud af en ungdomsuddannelse, fortsætter i en anden ungdomsuddannelse, som måske bedre passede til deres behov eller ønsker, i stedet for at droppe ud til ufaglært arbejde eller arbejdsløshed.

At eleverne i høj grad bliver fastholdt, kan også skyldes de mange tiltag på skolerne. Alle skolerne sørger for opfølgende samtaler med de elever, som via læsescreeningen viser tegn på læsevanskeligheder i en eller anden grad. Nogle nævnte, at det er en stor fordel, at såvel test som samtaler nu kan foregå på skolen og ikke som tidligere på Taleinstituttet. Den lange transport og usmidige busforbindelser gjorde, at mange elever faldt fra alene af den grund. Dertil kommer fordelene ved, at viden om eleven genereres på skolen og derfor kan formidles direkte til elevens lærere.

Næsten alle skolerne fortalte, at de afholdt forebyggende studieforberegende kurser og/eller læsestrategikurser for alle elever. De fleste tilbød disse kurser på første årgang. En enkelt skole gav tilbuddet på 2. årgang. Af andre tiltag kan nævnes:

- En skole samler systematisk op på forsømmelser hver tredje uge via samtaler med de berørte elever.
- En skole samler alle eleverne, som får sps-støtte⁹, en gang årligt, så de dels kan se hinanden, dels erfaringsudveksle. Disse "sps-netværk" beskrives som en stor succes og visionen er, at det måske kan udvides til et møde hvert halve år.
- En skole tilbyder coach til de særligt udsatte elever. Coachen hjælper dem med at lære at komme op om morgenen, strukturere dagen osv. Der er typisk 6-7 elever i coachforløb ad gangen fordelt på skolens fire coach-lærere.

Læsevejlederne på gymnasier og handelsskoler har i høj grad fokus på lektielæsningen. Dels i form af at lære eleverne at strukturere deres læsning, dels i form af kurser for kolleger, som skal lære at give lektier for på en hensigtsmæssig måde. Læsevejlederne har tydeligvis deltaget i samme (åbenbart meget inspirerende) kursus om emnet, det var et kursus som læsevejlederforeningen i Nordjylland havde arrangeret. I det hele taget bar samtalerne tydeligt præg af, at mange havde snakket sammen på tværs af skolerne. Således talte flere fx om både at etablere sps-netværk og udvikle "lektiekompetence" blandt elever og lærere i fremtiden.

VUC'er

Perioden fra den voksne med læsevanskeligheder henvender sig til VUC, til undervisningen bliver iværksat, blev af mange beskrevet som afgørende for fastholdelse i VUC-regi. Nogle gange kan undervisningen etableres allerede 2-3 dage efter henvendelsen, andre gange kan der gå et par uger,

⁹ SPS = Specialpædagogisk Støtte. Se www.spsu.dk.

hvilket absolut ikke er hensigtsmæssigt. Jo længere tid der går fra henvendelse og gennemførelse af læsetest til tilbud om undervisning, jo større frafald.

De senere år er der kommet flere yngre kursister, dvs. kursister i alderen 18-30 år. Ligesom på gymnasierne var der også på VUC'erne flere som mente, at dette kunne være en følge af krisen i samfundet. De unge voksne med kort uddannelse har ikke de samme jobmuligheder, som de havde for nogle år siden.

I forhold til FVU-undervisningen nævnes, at frafald, især på eftermiddagsholdene, er et stort problem. Det nævnes også, at FVU-kursisterne i de senere år er blevet svagere og svagere. En gav udtryk for ønske om ændring af FVU-bekendtgørelsen, så FVU-undervisningen kunne blive mere fleksibel med mulighed for tilbud om kortere forløb.

Også på VUC'erne tilknyttedes lærere, som tager sig af andet end egentlig undervisning; lytter til personlige problemer, hjælper med at komme op om morgenen osv.

Tilrettelæggelse af undervisning under hensyntagen til elever med it-rygsæk

Spørgeskemaundersøgelsen viste tydeligt (jf. figur 5), at der i tilrettelæggelse af undervisning under hensyntagen til elever med it-rygsæk ligger en stor udfordring. Hele 30 % af de adspurgte følte sig således slet ikke eller i mindre grad kvalificeret til at tilrettelægge en sådan undervisning, og kun 15 % følte sig i høj eller i meget høj grad kvalificeret. Det er meget svært at kunne rådgive og vejlede kolleger om tilrettelæggelse af undervisningen under hensyntagen til disse elever, hvis læsevejlederen ikke selv føler sig kvalificeret til denne opgave.

Det var således også et af de spørgsmål, som naturligt medførte mange kommentarer under interviewene, selv om det ikke var et af de punkter, som blev nævnt som værende blandt de største udfordringer – hverken i tiden indtil nu eller i fremtiden (jf. figur 6 og 7).

Gymnasier og handelsskoler

Mange nævnte, at det faktisk var et stort problem, at et relativt stort antal elever sagde nej tak til tilbud om it-rygsæk. De fleste af disse elever angives at takke nej, fordi de ikke ville være anderledes, men nogle takkede også nej, fordi de ikke selv vurderede at have et problem. Og endelig fortalte læsevejlederne om elever, som sagde ja tak til it-rygsækken, men som udeblev fra sps-timer. Læsevejlederne formoder derfor, at it-rygsækkene enten bliver stående uåbnede hjemme, eller at de kun anvendes som almindelige computere uden supplement fra de kompenserende programmer. Det skal understreges, at disse iagttagelser alene baserer sig på læsevejledernes oplevelser af hverdagen. Ingen havde systematisk samlet op på dette. Nogle gav udtryk for, at det var spild af ressourcer at give it-rygsæk til umotiverede elever. Omvendt ved læsevejlederne også, at en af grundene til den manglende motivation meget vel kunne begrundes i de svage læseforudsætninger. Her peges på et område, som i høj grad påkalder sig opmærksomhed. Det kunne det være hensigtsmæssigt at vide, om de elever, som takker nej til rygsækken, klarer uddannelsen alligevel – så kunne det tyde på at screeningen udpeger for mange med behov for kompenserende hjælpemidler.

Hvis det derimod viser sig, at disse elever i større udstrækning end andre elever dropper ud af uddannelsen, så bør det give anledning til overvejelser om, hvordan rådgivning, vejledning og opfølgning på disse finder sted. Endelig bør det undersøges, hvor mange elever der rent faktisk modtager en it-rygsæk, men ikke gør brug af den. Og årsager til dette bør kortlægges.

Flere læsevejledere påpegede også, at det er det stort problem, at der går næsten et halvt år fra ansøgningen til SU-styrelsen er afsendt, til it-rygsækken er bevilget, dvs. at eleverne først modtager hjælpemidlet i slutningen af første studieår. De elever, som har det største behov for støtte, kan derfor risikere at falde fra alene af den grund. Nogle skoler har taget konsekvensen af den langsommelige procedure og har indkøbt egne computere, som udlånes, indtil der er kommet svar fra SU-styrelsen.

En del læsevejledere bruger tid på at bestille digitale versioner af lærebøgerne hjem til eleverne. Det kan være et stort arbejde, dels at få faglærerne til at aflevere boglister i god tid, dels at få dem til at skrive fuld titel, udgave mm., så den it-kompenserede elev sidder med samme bog, som resten af klassen. På en af skolerne fandt ledelse og læsevejledere under interviewet ud af, at læsevejlederne som fast procedure kan få kopi af bogbestillingslister, hvorved der måske kan spares en del arbejde og ventetid. Alle skolerne har intranet, hvor lærerne kan uploade tekster og opgaver, således at de it-kompenserede elever (og andre) kan hente materiale til timerne, senest dagen før undervisningen. De fleste steder fungerer dette tilsyneladende problemløst. Andre giver dog udtryk for, at der endnu er et stykke vej til målet. Skal en sådan ordning fungere, kræver det at, nogle af lærerne langtidsplanlægger i højere grad, end det sker i dag.

Nogle læsevejledere gav udtryk for stor frustration i spørgsmålet om it-rygsække. Som en læsevejleder sagde: "Når eleven kommer ned med sin it-rygsæk og siger, at nu fungerer fx scanneren ikke, så tænker jeg "Og hvad vil du have jeg skal gøre ved det?". For jeg er hverken superbruger og teknisk ekspert". I det hele taget oplever mange læsevejledere it-delen som en stor udfordring. De føler sig slet ikke ordentligt hjemme i programmerne.

VUC'er

AVU-kursister¹⁰ og deltagere i ordblindeundervisningen for voksne kan ikke få it-rygsæk fra SU-styrelsen. Den mulighed er alene forbeholdt kursister på hf-kurserne. VUC'erne har derfor indkøbt egne computere, som udlånes til AVU-kursisterne for at sikre, at kursisterne dels kan gennemføre AVU, dels er helt køreklar i forhold til it-kompensation, hvis de fx skal starte uddannelse på teknisk skole.

Også på VUC'erne er der indtryk af, at mange hf-kursister enten takker nej til it-rygsækken eller takker ja, men undlader at bruge den. Flere af læsevejlederne gav i øvrigt også udtryk for, at teknologien i it-rygsækkene er ved at blive overhalet inden om af produkter fra Apple. Fx kan man downloade gratis program (app), som enkelt og med rimelig præcision kan omsætte talt sprog til skrift, ligesom der

¹⁰ AVU = Almen Voksenuddannelse. Se <http://www.uvm.dk/Uddannelser-og-dagtilbud/Uddannelser-til-voksne/Overblik-over-voksenuddannelser/Almen-voksenuddannelse>

med det nye styresystem (Lion) til mac-computere følger oplæsningsværktøj på alverdens sprog. Kursisterne mangler således kun hjælp til ordforslag og stavning. På et af VUC'erne vil man som forsøg købe iPad til en hel klasse.

På VUC'erne er det muligt at oploade tekster og opgaver til de it-kompenserede elever. Nogle steder fungerer det helt uproblematisk, mens det andre steder – ligesom på gymnasier og handelsskoler - kan være vanskeligt at få faglærerne til at medtænke dette i planlægningen af undervisningen.

Evaluering af elevernes udbytte

I spørgeskemaundersøgelsen (jf. figur 3) gav kun 37 % udtryk for tilfredshed med kvaliteten i den løbende evaluering af elevernes udbytte. I samtalerne blev det tydeligt, at der her er et punkt, som mange ikke rigtig har fået taget hul på endnu. Det var også tydeligt et område, som de fleste (især fra gymnasier og handelsskoler, jf. figur 7) var interesserede i at tillægge større opmærksomhed i fremtiden.

Gymnasier og handelsskoler

Der er ingen af læsevejlederne på gymnasierne, som har en systematisk opsamling af elevernes udbytte af undervisningen. Nogle har fulgt lidt op på elever med it-rygsæk, mens ingen rigtig har taget fat på den gruppe af elever, som iflg. testen har funktionelle læsevanskeligheder. Nogle læsevejledere mente, at de først kunne gå i gang med evalueringen, når selve læsevejledningen er kommet i gang.

VUC'er

I henhold til bekendtgørelse skal kursisternes udbytte af ordblindeundervisningen evalueres, når undervisningsperioden er afsluttet. En af læsevejlederne bruger et egentligt revisitationsskema, som er udviklet til formålet, og sikrer på den måde en systematisk opsamling af kursisternes udbytte. En anden læsevejleder gennemfører denne revisitation ved hjælp af selvevaluering. Det giver godt indblik i den enkelte kursists forløb, men er ikke umiddelbart anvendeligt til systematisk opsamling af alle forløb. En tredje nævnte, at to AVU-hold specielt tilrettelagt for ordblinde gennemførte med meget flotte karakterer.

Uddannelse af læsevejledere

Dette afsnit er ikke tænkt som en egentlig evaluering af uddannelsen. Den tager UCN sig af. Nedenstående skal derfor læses som et bidrag til UCN's evaluering. Uddannelsen har fyldt meget i læsevejledernes hverdag, og uddannelse af læsevejledere er et af de tre hovedmål med hele projektet (jf. side 5).

Som det fremgår af spørgeskemaundersøgelsen (figur 1) er 61 % af de adspurgte uddannet i forbindelse med dette projekt, 23 % er uddannet til læsevejleder i andet regi, og 10% har anden relevant uddannelse. Det var især blandt gymnasie- og handelsskolelærerne, at deltagerne skulle findes. VUC'erne har en anden historie (og andre opgaver), her fylder uddannelse af OBU- og FVU-lærere mere.

En del af de adspurgte har fulgt uddannelsens kursusgange men har ikke skrevet opgaver. De fleste med den begrundelse, at de ikke havde tid, hvis arbejde, studie og privatliv skulle hænge sammen. En enkelt har fortrudt, at opgaverne blev fravalgt. Studiet tog alligevel så meget mental tid, at uddannelsen lige så godt kunne have været gennemført helt.

Overordnet gav læsevejlederne udtryk for tilfredshed med at få mulighed for efter- og videreuddannelse, og der blev generelt givet udtryk for, at uddannelsen har tilført mere viden på området. Når det er sagt, så skal det også nævnes, at der var mange kritiske bemærkninger til uddannelsesforløbet:

- Uddannelsen var meget fragmentarisk. Underviserne havde tilsyneladende ikke koordineret deres undervisning.
- Stort set alle påpegede mangel på viden om metoder og (især undervisnings-)værktøjer i uddannelsen. Der var efter nogens udsagn for meget "snik snak", efter andres udsagn for meget teori og drøftelser om holdninger til læsning.
- Uddannelsen var i høj grad – og især i starten – målrettet elever på erhvervsskolerne og ikke gymnasieelever og voksne, som er målgruppen for denne læsevejledergruppes arbejde.
- It-rygsækken fylder utrolig meget i det daglige arbejde, mens der kun en gang blev undervist i brugen af it-rygsækken på uddannelsen. Og det på en dag, hvor UCN's it-system i øvrigt ikke fungerede.
- Mere viden om dysleksi og undervisning af unge/voksne med dysleksi efterlyses af mange.

Ganske få udtrykte ønske om mere teoretisk uddannelse. Langt de fleste havde fået mere end nok af studier. Til gengæld efterlyste alle mere praksisrelaterede kurser. Det kunne være kurser, som handler om den særligt tilrettelagte undervisning, forebyggende tiltag på skolen, håndtering af elevsamtaler og ideer til organisering af læsevejlederjobbet.

Læsescreeninger

Dette afsnit er ikke tænkt som en egentlig evaluering af læsescreeningerne, men skal læses som et bidrag til Taleinstituttets evaluering af disse. Screeningerne har fyldt rigtig meget både i tid og i tanker. Det første år gennemførtes screeninger med SKV-screeningen. På baggrund af tilbagemeldinger fra afprøvningen blev screeningen videreudviklet til LINU-screeningen, som er afviklet i indeværende skoleår. På det tekniske plan var der vanskeligheder det første år, mens der i indeværende år ikke var tale om væsentlige tekniske vanskeligheder.

De første resultater fra LINU-screeningen i skoleåret 2011/12 udpegede dog overraskende mange elever med ordblindevanskeligheder eller med funktionelle læsevanskeligheder. Taleinstituttet valgte derfor, at opdele i fire grupper i stedet for de oprindelige tre. For en nærmere redegørelse for dette henvises til Taleinstituttets evaluering. I forbindelse med læsevejledernes arbejde gav det problemer,

idet nogle af skolerne havde nået at melde resultatet ud til forældre og elever – hvorefter de et stykke tid senere måtte melde et nyt resultat ud. På en skole blev antallet af udpegede elever med ordblinddevanskeligheder på denne måde reduceret fra 60 til ca. 25 (ud af ca. 180). Det gav om ikke andet en betydelig lettelse i læsevejlederens arbejde. De ændrede kategorier betød også, at nogle forældre og elever havde nået at få at vide, at eleven havde ordblindevanskeligheder – hvorefter de senere fik at vide, at det havde han/hun alligevel ikke. På en skole fortalte læsevejlederne fx om en elev, som havde fået 12 i retskrivning ved FSA, men som iflg. LINU hører til kategorien ”Funktionelle vanskeligheder”. Den ”diagnose” undrede både lærere, forældre og elev. I det hele taget var der mange læsevejledere, som gav udtryk for, at de var usikre på testens validitet.

VUC’erne anvender testmaterialer udsendt fra Undervisningsministeriet til både FVU og ordblindeundervisning for voksne og supplerer selv med andre test. VUC’erne har derfor ikke brug for LINU i fremtiden, men håber på en fornyelse af FVU-testen i nærmeste fremtid. Nogle gymnasier og handelsskoler vil arbejde målrettet på at finde alternativer til LINU, idet der udtrykkes tvivl om såvel kvalitet som økonomi. Desuden blev det fremhævet, at der mangler redskaber til vurdering af vanskeligheder i forbindelse med undervisning i fremmedsprog.

Læsevejlederne gav generelt udtryk for tilfredshed med netværksmøder og support fra Taleinstituttets medarbejdere.

Samarbejde mellem læsevejledere og faglærere

Læsevejledernes arbejde er især målrettet to grupper: eleverne og faglærerne. At arbejdet i så stort omfang skal være målrettet råd og vejledning til kolleger, kom bag på nogle af læsevejlederne, men alle gav udtryk for, at de finder denne del af arbejdet særdeles relevant.

Mange steder er samarbejdet kommet i gang og har udviklet sig uden vanskeligheder. Faglærerne har taget i mod råd og vejledning, de husker at oploade opgaver og tekster til elever med it-rygsække og de følger læsevejledernes anvisninger, fx måden der gives lektier for. Enkelte steder går det mere trægt, nogle faglærere mener ikke, at andre skal ind og definere deres måde at arbejde på: det opleves ikke som rimeligt, at der forventes ekstra arbejde for faglæreren, fordi en elev i klassen har it-rygsæk.

På en skole har læsevejleder og ledelse sammen udarbejdet en skrivelse, som sendes til faglæreren, der har en elev med it-rygsæk i klassen. Læreren får samtidig to timer til at sætte sig ind i det materiale, som læsevejlederen har lagt op i en intern konference på intranettet.

Læsevejlederne har på de fleste skoler stået for kurser og faglig læsning og/eller lektier for faglærerne. Mange har også holdt kurser for eleverne. Nogle steder fungerer læsevejlederne som ”mesterlærere”, fx ved at indlede kursus om læsning i faget i klassen, mens faglæreren kigger på, hvorefter læsevejlederen overlader resten af undervisningsplanen og -materialet til faglæreren. Nogle skoler har planer om at oplære faglærerne til at tage de støttetimer til skriftligt arbejde, som bevilliges fra SU-styrelsen.

Flere nævnte, at der bør være klare aftaler skolens mange rådgivningsfunktioner imellem – fx studievejleder, læsevejleder og tutor. Hver især skal finde sin rolle. Desuden ligger der en stor udfordring i placering af sps-timerne. Lægges timerne i undervisningstiden, går sps-eleverne glip af anden undervisning, lægges de uden for skema bliver mange væk, måske fordi de er trætte sidst på dagen, måske fordi de går glip af kammeratskabet efter skoletid, eller måske fordi den sidste bus er kørt, når timerne er færdige!

Samarbejde med læsevejledere og ledelse

Gymnasier og handelsskoler

Nogle steder har samarbejdet mellem læsevejledere og ledelse mest været præget af forhandlinger om timer til uddannelse, screeninger, elevsamtaler, kurser for lærere osv. Det var meget tydeligt, at læsevejlederne på de skoler, som var nået frem til en akkord, var de mest tilfredse. Andre steder skal alt arbejde registreres. Fordelen er, at der bliver afregnet kontant, for det faktisk udførte arbejde. Ulempen er, dels at læsevejlederen oplever at bruge relativt meget tid på administrativt arbejde, dels at læsevejlederen hele tiden skal overveje hvor meget tid, det er rimeligt at sætte af på til en given opgave. Hvis teknikken driller, computeren slår knuder eller at en tilsyneladende lille opgave, som ligner en 10-minutters opgave, pludselig har taget en time, så kan det være svært at få sig selv til at skrive det reelle timetal på sedlen. Læsevejlederen er simpelthen bange for at blive betragtet som værende for lang tid om sit arbejde, når arbejdet på denne måde skal registreres minut for minut.

VUC'er

Næsten alle steder var forholdet præget af en tæt og næsten daglig kontakt mellem læsevejleder og VUC-leder. Læsevejlederne har generelt meget frie hænder til at planlægge og gennemføre arbejdet. Ledelserne har generelt stor tillid til, at læsevejlederen varetager opgaven efter de aftalte rammer.

Det skal understreges, at der kun på to af VUC'erne er ansat en læsevejleder, som det kendes fra gymnasierne, men endnu fem er (som en del af projektet) under uddannelse. De andre steder er kontaktpersonerne primært ansat som koordinatører for FVU- og ordblindeundervisningen og som ansvarlig for de dertilhørende FVU- og OBU-screeninger.

Faglige netværk

I projektets målsætning tales både om netværk med lignende skoler og netværk med andre ungdomsuddannelser. I dette afsnit er kommentarerne fra VUC'er, gymnasier og handelsskoler slået sammen, idet fokus for læsevejlederne primært var et spørgsmål om nødvendigheden af faglige netværk uden for egen skole.

Gymnasier og handelsskoler gav generelt udtryk for *ikke* at have tradition for samarbejde på tværs af skolerne, mens VUC'erne har tradition for samarbejde afdelingerne imellem. Der er i regionen to VUC'er; VUC Thy-Mors og VUC Nordjylland, begge VUC'er har flere afdelinger. Der samarbejdes især mellem medarbejdere i VUC's egne afdelinger men også de to VUC imellem. Herudover samarbejdes i netværk med hvert VUC's driftsoverenskomstparter, der er udbydere af FVU- og

ordblindeundervisning. Samarbejde på tværs af afdelingerne ligger nok også mere naturligt i strukturen.

De fleste gav udtryk for stor tilfredshed med deltagelse i netværksmøder. Mange nævner, at Taleinstituttets møder har været gode og udbytterige, dog kunne det være rart med mere praksisnært indhold og flere pauser, så der bliver bedre tid til den mere uformelle ideudveksling. En del har også fået skabt faglige netværk via studiet, og endelig nævnes læsevejlederforeningens arrangementer og kurser, som en god basis for netværk.

Mange vil rigtig gerne bevare eller ligefrem udbygge de eksisterende netværk. De fleste nævnte i samme åndedrag, at de gerne vil deltage, men ikke have ansvar for at indkalde og arrangere. Nogle få mente ikke, der er behov for formaliserede netværk i fremtiden. De oplever at have rigeligt at gøre på egen skole.

Mange nævnte også, at de har store forventninger til en materialedatabase, som Taleinstituttet tilsyneladende er ved at opbygge. Der er dog stor usikkerhed, mht. hvem der eventuelt kan få adgang til denne, når/hvis den engang bliver færdig. Er det kun de skoler, som vil bruge LINU-screeningen, eller bliver materialedatabasen åben for alle? Dertil kommer også usikkerhed, om hvorvidt man (etisk set) skal bidrage til en sådan (kommercielt baseret) database eller ej.

Refleksioner og iagttagelser undervejs

Uanset hvor meget der bliver optaget på diktafon, noteret og renskrevet, så vil der altid stå en række iagttagelser og refleksioner tilbage, som ikke er blevet formidlet. Disse er forsøgt samlet op i dette afsnit.

Modtagelse

Først og fremmest skal fremhæves, at jeg – uden undtagelse – overalt blev mødt med venlighed og imødekommenhed. Jeg ved, at det har været lidt af et puslespil at få planlagt de mange interview på en uge. Og mange har måttet rykke om på andre aftaler for at bidrage til at få kabalen til at gå op. Har der været irritation over dette, så var den gemt godt ad vejen, da jeg kom frem.

Der var som tidligere nævnt afsat en time til de fleste interview, to interview var dog kun berammet til 45 min. Nogle steder var mødelokale, kaffe og mødedeltagere klar, da jeg kom til skolen. Andre steder skulle der først samling på tropperne, findes lokale og hentes kaffe, inden interviewet kunne starte. Enkelte interview kom således i gang med 10-15 minutters forsinkelse. Alle nåede dog igennem de spørgsmål, jeg havde forberedt. Jeg regulerede den manglende tid ved ikke at opfordre til yderligere uddybninger.

Endelig skal det nævnes, at jeg har en oplevelse at have været på besøg i den ene velholdte uddannelsesinstitution efter den anden. Pæne og rummelige bygninger, dejlige lokaler, gode møbler. Kort sagt: meget behagelige omgivelser.

Samarbejde mellem ledelse og læsevejledere

De fleste steder var der som aftalt også repræsentanter fra ledelsen til stede ved interviewene. På alle VUC'erne var det tydeligt, at der var en tæt kontakt mellem ledelse og "læsevejleder" – som de benævnes i denne sammenhæng, men som i virkeligheden har mange forskellige titler. Lederne på VUC'erne gav udtryk for stor tiltro til, at læsevejlederne havde den faglige ekspertise, og de tog beslutninger om holddannelser mm. på baggrund af disse. Læsevejlederne gav på den anden side udtryk for stor tiltro til ledernes vilje til at "finde en løsning" og de gav udtryk for at have meget fine rammer for deres arbejde. Samarbejdet var præget af gensidig tillid.

På gymnasierne var forholdet mere broget. Nogle steder havde ledelsen engageret sig meget i opbygningen af læsevejlederfunktionen, og samtalen bar præg af gensidig tillid og god koordination mellem læsevejledere og ledelse. Andre steder havde jeg indtryk af, at der stort set ikke var blevet talt meget andet end timetildelinger læsevejleder og ledelse imellem. Ikke fordi ledelsen ikke interesserede sig for læsevejlederfunktionen. Det var bare ikke rigtig sat i system.

Under flere af interviewene gav lederne udtryk for, at de fik helt nye informationer – fx om forhold som virkede bremsende for læsevejledernes udførelse af arbejdet. Enkelte steder fik læsevejlederne også information om tiltag i forhold til de læsesvage elever, som ledelsen stod for, men som læsevejlederne ikke anede noget om fandt sted – fx samtaler med de læsesvage elever efter endt eksamen. Desuden prægedes mange af samtalerne på gymnasier og handelsskoler i høj grad af, at skoleledelserne består af så mange ledere, at læsevejlederne har svært ved at finde ud af, hvem de egentlig referer til. Nogle steder refererer læsevejlederne endda til forskellige ledere alt afhængigt af spørgsmålets karakter: på en skole havde læsevejlederne fx aldrig prøvet at arbejde med programmerne, som indgår i it-rygsækken, de havde bedt en leder om at måtte indkøbe disse, men havde fået afslag. Den ledelsesrepræsentant, som var med til interviewet, havde ikke noget med indkøb at gøre, men havde med de pædagogiske spørgsmål at gøre, og denne leder vidste ikke, at læsevejlederne gerne ville have programmerne, og at de fra en anden leder havde fået afslag på ansøgning om disse. I dette som i de mange andre tilfælde aftalte ledelse og læsevejledere at følge op på disse nye informationer. Mit indtryk var, at alle var indstillet på at gøre noget ved det efter interviewet.

Læsevejlederne

Læsevejlederne er optagede af og engagerede i deres job. De har en oplevelse af, at de gør en forskel både for elever/kursister og uddannelsesstedet.

På VUC'erne prægedes samtalerne af, at arbejdet på mange måder er lagt i faste rammer (som endelig ikke må læses som uflexible rammer!). De fleste har mange års erfaring med arbejdet, en enkelt er nyuddannet. Den store udfordring for VUC'erne er, at antallet af deltagere til ordblindeundervisningen er og har været i stærk stigning i de senere år.

På gymnasierne og handelsskolerne prægedes samtalerne mange steder meget af, at alt var nyt: uddannelsen, fagområdet, funktionen. Det kan være en stor mundfuld at gabe over. Nogle steder er

der op til fem læsevejledere på skolen, andre steder kun en. Nogle har haft læsevejledning på skolen i flere år, de nye læsevejledere skulle således "bare finde deres plads i systemet", som én udtrykte det. Kombinationen med læsevejledere, som har haft funktionen i mange år – og ikke har fulgt den fælles uddannelse – og nyuddannede læsevejledere påkalder sig ledelsesmæssig opmærksomhed, således at læsevejledergruppen bliver en integreret enhed og ikke to eller flere individuelle "organisationer" i skolen.

Taleinstituttet Region Nordjylland

Taleinstituttets ekspertise, læsescreening og netværksmøder fyldte meget i interviewene. Der var generelt stor respekt for Taleinstituttet, men også en vis skepsis og afstand. Det var "dem og os". Taleinstituttet leverer som en del af dette projekt materiale til læsescreeningen og er i gang med at udvikle en materialedatabase, som læsevejlederne har store forventninger til. Erfaringer med såvel SKV- som LINU-screening har for nogle læsevejledere ført til en vis skepsis over for validitet af fremtidige test. En kommende brugerbetaling er med til at skabe yderligere afstand. Spørgsmålet om både bidrag og adgang til den kommende materialedatabase var også oppe at vende mange steder. Er det rimeligt, at skolerne stiller deres materiale til rådighed for Taleinstituttet, men kun får adgang til denne mod betaling? Der er tydeligt behov for en klar aftale på dette område.

Konklusioner og anbefalinger

Læsevejlederne er glade for deres job, som rummer mange udfordringer. Både fagligt, kollegialt og organisatorisk. Mange læsevejledere på gymnasier og handelsskoler føler sig fagligt usikre ikke mindst i forhold til it-delen. Desuden mangler de (i sagens natur) erfaring. De er usikre på, om de er på rette vej. Og de mangler pejlemærker.

Derfor bør det give stof til eftertanke, at evaluering af elevernes udbytte af undervisning fylder så lidt i læsevejledernes hverdag og bevidsthed. Læsevejlederne screener eleverne, har samtaler med dem, ansøger om it-rygsække og til eventuelt sps-timer – og så slipper de stort set kontakten, og der er ingen systematisk opsamling af indsatsen. Flere gav udtryk for, at det først er muligt at evaluere, når arbejdet er kommet ordentligt i gang. Dette er et område, hvor såvel projektledelse som skoleledelser ikke har været tilstrækkeligt opmærksomme, for det bør i høj grad være ledelsesniveauerne, som tager ansvaret for evalueringen. Evalueringen bør tænkes med ind i selve projektformulering, så alle deltagerne ved, hvad projektet pejler imod, og så evalueringsparametrene kan måles op imod det niveau, der var før projektstart. Dette er ikke mindst vigtigt i et projekt uden kontrolgrupper. Den manglende evaluering er med til at gøre læsevejlederne usikre på deres egne roller – de ved jo ikke, om deres læsevejledning gør en forskel. Ledelserne risikerer endvidere, at eventuelle uhensigtsmæssigheder ikke registreres i tider, og således kan gå hen og blive faste procedurer. Det er alt andet lige lettere at ændre på adfærd og procedurer i en forsøgsfase end senere, når disse har "fundet et leje".

En systematisk opfølgning på tildelingen af it-rygsække bør ligeledes give anledning til refleksioner. Tildeles der it-rygsække til elever, som kan klare uddannelsen uden? Tildeles der it-rygsække til

elever, som aldrig bruger dem? Er der elever, som siger nej til it-rygsæk, og som efterfølgende dropper ud af uddannelsen, måske på grund af for store læse- og skrivekrav?

De fleste læsevejledere gav udtryk for, at selve uddannelse har tilført ny viden. Alligevel føler mange sig fagligt set stadig ikke rustet til opgaven. Ud fra interviewene er det ikke muligt at sige noget om, hvor mange af læsevejlederne, som har gennemført hele uddannelsen – dvs. både fulgt undervisning og afleveret opgaver. Ud fra interviewene er det ikke muligt at vurdere om de læsevejledere som har afleveret opgaver har fået mere ud af uddannelsen, end de, der kun har fulgt undervisningen. Der er dog stor sandsynlighed for at de, der har skrevet opgaver, også har fået læst mere, diskuteret mere og omsat mere til eget sprog, end de der ikke her skrevet opgaver. Det kan derfor undre, at ledelserne ikke i højere grad har sikret sig eller arbejdet for, at medarbejderne rent faktisk gennemfører hele uddannelsen, som i hvert fald i et vist omfang er betalt af ansættelsesstedet.

Læsescreening af alle elever på gymnasier og handelsskoler er nok kommet for at blive. Dels fordi skolerne tilsyneladende modtager flere elever med vanskeligheder end tidligere. Dels fordi der generelt er et øget fokus på læsekompetencen, dels er der både fagligt og økonomisk gode muligheder for at støtte eleverne med it-kompenserende redskaber, så det i hvert fald ikke behøver at være læsevanskeligheden i sig selv, som gør at eleven dropper ud af uddannelsessystemet.

Læsevejlederne har derfor også brug for screeningsmaterialer, som er både valide og reliable. Talehøreinstituttets LINU-screening kan muligvis fint leve op til alle kravene i næste version. Det ville øge testens troværdighed, hvis en uvildig instans foretog denne vurdering, således at testudvikling, testafvikling, testevaluering og testsalg ikke ligger i en og samme instans.

Bilag

Bilag 1 Oplæg til styregruppen 4. oktober 2010

09/11/11

 NATIONALT VIDENCENTER FOR LÆSNING

Evaluering af Regionalt Læsecenter

Oplæg til drøftelse
Mandag den 4. oktober 2010
Ålborg

www.vdcnordjylland.dk

Projektets mål og metoder

Understøtte at 95 % af en årgang gennemfører en ungdomsuddannelse

- Øge antal FVU-kurser fra 2.600 til 4.000 deltagere om året i Region Nordjylland
- Fastholde (og dermed reducere frafaldet) for de deltagere, der er indskrevet på uddannelsen
- Slyske indsatsen rettet mod de 16% af en årgang, der forlader folkeskolen med utilstrækkelige læsevanskeligheder
- Indsats mod de ca. 45.000 nordysere, som har læsevanskeligheder

Øge antal FVU-kurser...

Kvantitative mål

- 3000 FVU-deltagere pr. år
- 150 OBU-deltagere pr år

Evaluering

- Hvor mange deltagere, var der før projektstart ?
- Hvor mange er der efter?
- Ikke muligt at angive årsag – virkning ... men det er tilladt at gisne.

Øge antal FVU-kurser...

- Evalueringen kunne indeholde
 - Bearbejdelse af statistikker fra skolerne
 - Diskussion af resultater
 - Hvorfor gik det / gik det ikke som forventet?
 - Belysning af forskelle de fem områder imellem
 - Sammenligning med tilsvarende tal fra andre regioner

Fastholde/ reducere frafaldet

- Ekstra indsats, så de læsesvage kan
 - lære nogle teknikker og strategier,
 - så de både kan komme til at læse hurtigere
 - og mere fornuftigt,
 - og dermed blive lige så gode som deres klassekammerater

Fastholde/ reducere frafaldet

Kvantitative mål

- Læsevejledning af 300 elever pr. år

Evaluering

- Indsamling og optælling af registreringskemaer udfyldt af læsevejlederne undervejs i forløbet
- Tese om hvorfor antallet er / ikke er som forventet
- Begrebsafklaring: læsevejledning/ vejledningssamtale

09/11/11

Fastholde/ reducere frafaldet

<p>Kvalitative mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • En løbende evaluering på skolerne af om læsevejledning øger elevernes udbytte samt mindsker frafaldet blandt læsesvage elever 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Måling af elevernes udbytte før og efter projektperioden • Definere "læsesvage" fra den samlede elevgruppe • Måle udvikling i frafald blandt læsesvage • Diskutere afvigelser før/ nu – hvad kan evt. henføres til projektet?
---	---

Fastholde/ reducere frafaldet

<p>Kvalitative mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udvikling af relevante tilrettelæggelsesformer og undervisningsmaterialer 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beskrive tilrettelæggelsesformer før og nu, for <ul style="list-style-type: none"> – Alle fag? – Læseundervisningen? – Læsevejledningen? – Samtalerne? • Beskrive undervisningsmaterialer før og nu, for <ul style="list-style-type: none"> – Alle fag? – Læseundervisningen?
---	---

Fastholde/ reducere frafaldet

<p>Kvantitative mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • 250 vejlednings- og rådgivningssamtaler for enkeltpersoner 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indsamling og optælling af registreringsskemaer udfyldt af lærere/ læsevejledere undervejs i forløbet • Tese om hvorfor antallet er/ikke er som forventet • Begrebsafklaring <ul style="list-style-type: none"> – Læsevejledning – Vejledningssamtale – Rådgivningssamtale – enkeltpersoner
---	---

Fastholde/ reducere frafaldet

<p>Kvalitativt mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • En løbende evaluering på skolerne af om læsevejledning øger elevernes udbytte samt mindsker frafaldet blandt læsesvage elever 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ændringer i frafald/ frafaldsprocent? kan belyses ud fra informationer fra skolerne • Ændring i udbytte af undervisningen kan vurderes, hvis der gennemføres test før og efter undervisningen • Interviews med elever for at belyse om læsevejledning gør en forskel
---	---

Fastholde/ reducere frafaldet

<p>Kvantitativt mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Løbende brug af it-rygsække 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Registrering af antallet af bevillinger • Registrering af hvordan it-rygsækkene anvendes i undervisningen • Interview med elever om effekten af disse
--	--

Fastholde/ reducere frafaldet

<p>Kvantitativt mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ensartet og kvalificeret tilbud til gymnasie- og hf-elever med læsevanskeligheder 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begrebsafklaring <ul style="list-style-type: none"> – Ensartet – Kvalificeret – Læsevanskeligheder • Konkret beskrivelse af tilbud i de fem områder • Fokusgruppeinterview i de fem områder for at belyse hvordan tilbuddene opleves
--	---

09/11/11

Fastholde/ reducere frafaldet

- Uddannelse af læsevejledere til alle gymnasier og hf-kurser i løbet af 2009/2010

Fastholde/ reducere frafaldet

Mål

- Kvantitativt mål
 - Uddannelse af 30 læsevejledere i 2009 og 2010
- Kvalitativt mål
 - Undervisernes løbende kvalificering

Evaluering

- Beskrivelse af uddannelsens omfang og indhold, antal gennemførte uddannelser
- Vurdering af, hvor mange der "burde tage uddannelsen" mm.
- Kortlægning af anden efter/videreuddannelse

Fastholde/ reducere frafaldet

Middel/Kvantitativt mål

- Sikre en standardiseret screening af alle elever i 1.g og 1. HF for at afklare læsekompetence og mindske frafald
- Kvantitativt mål
Screening af 3000 elever pr. år

Evaluering

- Beskrivelse af formål med og indhold i screeningen
- Drøftelse af hvordan screening kan mindske frafald
- Bearbejdelse af screeningstal fra skolerne

Fastholde/ reducere frafaldet

Middel / Kvalitativt mål

- Etablere brobygning / samarbejde med erhvervsuddannelserne
- Kvalitativt mål
 - Velfungerende netværk

Evaluering

- Begrebsafklaring
 - Brobygning
 - Samarbejde
 - Velfungerende
 - Netværk
- Belyse hvem der skal brobygge / samarbejde med netværkene
- Fokusgruppeinterview for at belyse, hvordan netværkene fungerer

Fastholde/ reducere frafaldet

- Samlet evaluering kunne indeholde
 - Begrebsafklaringer
 - Diskussion om hvorfor målene er opfyldt / ikke opfyldt og konsekvenserne heraf
 - Sammenligning tilbud mm de fem områder imellem
 - Evt. sammenligning med tilbud i andre regioner
 - Alle iagttagelser og konklusioner relateret til "Ekstra indsats..."

Indsatsen mod de 16%...

Middel / kvalitative mål

- Udvikle nye tilrettelæggelser af AVU-kurser
- Kvalitative mål
 - Udvikling af relevante tilrettelæggelsesformer og undervisningsmaterialer

Evaluering

- Sammenligne AVU-kurser før og nu og diskutere disse
- Beskrive tilrettelæggelsesformer før og nu, for
 - Alle AVU- kurser?
 - Læsekurser?
- Beskrive undervisningsmaterialer før og nu, for
 - Alle AVU-kurser?
 - Læsekurser?

09/11/11

Indsatsen mod de 16%...

<p>Middel / kvalitative mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Støtte og vejlede kursister og undervisere på AVU-kurser • Kvalitative mål <ul style="list-style-type: none"> – Spørgeskema-evaluering af enkeltpersoners udbytte af FVU-og ordblind-undervisning 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begrebsafklaring <ul style="list-style-type: none"> – Udbytte (målt / oplevet ?) – Enkeltpersoner (udvalgte elever / alle elever?) – 16 % • Spørgsmålene skal relateres til målet (støtte og vejlede) • Spørgeskema ved undervisningens afslutning / et halvt år senere / tre år efter?
---	--

Indsatsen mod de 16%...

<p>Middel / kvalitative mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimulere FVU og Ordblind-undervisningen til at blive mere motiverende og inspirerende • Kvalitative mål <ul style="list-style-type: none"> – Udvikling af relevante tilrettelæggelsesformer og undervisningsmaterialer 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beskrive tilrettelæggelsesformer før og nu, for <ul style="list-style-type: none"> – Alle fag? – FVU/ Læsning? – OBU • Beskrive undervisningsmaterialer før og nu, for <ul style="list-style-type: none"> – Alle fag? – FVU/ Læsning? – OBU
---	---

Indsatsen mod de 16%...

- Samlet evaluering kunne indeholde
 - Begrebsafklaringer
 - Diskussion om hvorfor målene er opfyldt / ikke opfyldt og konsekvenserne heraf
 - Sammenligning tilbud mm de fem områder imellem
 - Evt. sammenligning med tilbud i andre regioner
 - Alle iagttagelser og konklusioner relateret til indsatsen rettet mod de 16 % ...

Indsats mod de ca. 45.000

<p>Middel / kvalitativt mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Styrke det opsøgende og vejledende arbejde • Kvalitativt mål <ul style="list-style-type: none"> – 100 kontakter til konsulenter, virksomheder etc. Pr. år 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Registrering af kontakter på baggrund af indberetninger fra skolerne • Begrebsafklaring <ul style="list-style-type: none"> – Hvad er en kontakt? – Hvem skal tage kontakt? – Til hvilke konsulenter? – Og hvilke virksomheder? – Og hvad kunne "etc." være?
---	---

Indsats mod de ca. 45.000

<p>Middel / kvalitativt mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Øge oplysningsindsatsen om teknologiske hjælpemidler rettet mod virksomheder i regionen • Kvantitativt mål <ul style="list-style-type: none"> – Løbende brug af it-rygsække 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Registrering af oplysningsindsats • Registrering af antallet af bevillinger • Registrering af hvordan it-rygsækkene anvendes i virksomheden • Interview med brugere om effekten af disse
---	--

Indsats mod de ca. 45.000

<p>Middel / kvalitativt mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablere blivende netværk i og på tværs af uddannelses-institutionerne • Kvalitativt mål <ul style="list-style-type: none"> – Velfungerende netværk 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begrebsafklaring <ul style="list-style-type: none"> – Blivende – Velfungerende – Netværk (interne / eksterne) • Belyse hvilke uddannelsesinstitutioner, der indgår • Fokusgruppeinterview for at belyse, hvordan netværkene fungerer
---	---

09/11/11

 Indsats mod de ca. 45.000

<p>Middel / kvalitativt mål</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sikre kvalificeret rådgivning og uddannelse overalt i regionen • Kvalitativt mål <ul style="list-style-type: none"> – Undervisernes løbende kvalificering 	<p>Evaluering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begrebsafklaring <ul style="list-style-type: none"> – Kvalificeret rådgivning – Kvalificeret uddannelse – Overalt • Belyse hvilke uddannelsesinstitutioner, der indgår • Kortlægning af undervisernes efter/videreuddannelse
---	---

 Indsats mod de ca. 45.000

- Samlet evaluering kunne indeholde
 - Begrebsafklaringer
 - Diskussion om hvorfor målene er opfyldt / ikke opfyldt og konsekvenserne heraf
 - Sammenligning tilbud mm de fem områder imellem
 - Evt. sammenligning med tilbud i andre regioner
 - Alle iagttagelser og konklusioner relateret til indsatsen rettet mod de 45.000 ...

Bilag 2 Spørgeskema, udsendt 29. september 2011

Projekt "Regionalt Læsecenter" nærmer sig sin afslutning. Nationalt Videncenter for Læsning, Professionshøjskolerne bidrager til evalueringen dels ved gennemførelse af denne spørgeskemaundersøgelse for læsevejlederne i projektet, dels ved en interviewundersøgelse som gennemføres i uge 43.

Interviewene i uge 43 vil til i et vist omfang tage udgangspunkt i resultaterne fra denne spørgeskemaundersøgelse. Jeg håber derfor, du vil tage dig tid til at besvare alle spørgsmål i skemaet.

Jeg håber, at du **senest 5. oktober 2011** vil afsætte de ca. 15 minutter, det tager at svare på spørgsmålene i skemaet. Er der spørgsmål til skemaet, er du naturligvis meget velkommen til at kontakte mig.

Mange venlige hilsner

Lis Pøhler

T: 2521 1505

E: lis.poehler@gmail.com

1. Hvor er du læsevejleder? (sæt gerne flere x'er)

- (1) Gymnasium
- (2) Hf-kursus
- (3) Handelsskole
- (4) VUC
- (5) Teknisk Skole
- (6) Andet

2. Hvad er din uddannelsesmæssige baggrund for at være læsevejleder? (sæt gerne flere x'er)

- (1) Jeg gennemførte kurset "Læsning og skrivning i gymnasier" del 1 samt modul 9 og modul 10 i forbindelse med projektet
- (2) Jeg er uddannet læsevejleder i andet regi
- (3) Jeg har anden relevant uddannelse
- (4) Jeg har praksiserfaring men ingen relevant efteruddannelse
- (5) Andet

3. Hvilke andre relevante uddannelser har du?

[SKRIVEFELT]

4. Hvornår begyndte du at arbejde som læsevejleder?

- (1) Før jeg fik uddannelse som læsevejleder
- (2) I august 2009 da jeg påbegyndte uddannelsen som læsevejleder
- (3) I august 2010 da jeg havde afsluttet de første to moduler af uddannelsen
- (4) I januar 2011 da jeg havde gennemført alle tre moduler af uddannelsen
- (5) Efter januar 2011

Projektets mål er, at der på skolerne skal foretages en løbende evaluering af, om læsevejledningen øger elevernes udbytte af undervisningen og mindsker frafaldet blandt læsesvage elever.

5. Hvordan vurderer du kvaliteten af denne løbende evaluering?

- (5) Meget tilfreds
- (4) Tilfreds
- (3) Hverken / eller
- (2) Utilfreds
- (1) Meget utilfreds
- (6) Ved ikke / ikke relevant

6. Hvilke aspekter af læsevejledningen kan efter din vurdering især være med til at mindske frafaldet?

[SKRIVEFELT]

7. Har du ideer til, hvordan læsevejledningen yderligere kan kvalificeres for at fastholde endnu flere elever i uddannelsen?

[SKRIVEFELT]

8. Har du ideer til, hvordan læsevejledningen kan bidrage til at øge elevernes udbytte af undervisningen?

[SKRIVEFELT]

Projektets mål er, at der skal gennemføres standardiserede screeninger af alle elever.

9. Hvilken læsescreening er anvendt på din skole?

- (1) SKV / LINU screening
- (2) Læsetest for Voksne (FVU-testen)

(3) Anden test

10. Hvis I har brugte andre test end SKV, LINU eller Læsetest for voksne, så skriv venligst hvilke(n).

[SKRIVEFELT]

11. I hvor høj grad oplevede du, at du fagligt var "klædt på" til at gennemføre læsescreeningen i dette skoleår?

- (5) I meget høj grad
- (4) I høj grad
- (3) I nogen grad
- (2) I mindre grad
- (1) Slet ikke
- (6) Ved ikke / ikke relevant

12. Regner du med, at I gennemfører en tilsvarende læsescreening næste skoleår?

- (1) Ja
- (2) Nej
- (3) Ved ikke

Projektets mål er, at der skal udvikles relevante tilrettelæggelsesformer og undervisningsmaterialer.

13. I hvor høj grad vurderer du, at projektet har medvirket til at udvikle relevante tilrettelæggelsesformer?

- (5) I meget høj grad
- (4) I høj grad
- (3) I nogen grad
- (2) I mindre grad
- (1) Slet ikke
- (6) Ved ikke / ikke relevant

14. Hvis du vurderer, at projektet har medvirket til udvikling af relevante tilrettelæggelsesformer, bedes du give eksempler på disse.

[SKRIVEFELT]

15. Hvis du vurderer, at projektet i mindre grad eller slet ikke har medvirket til at udvikle relevante tilrettelæggelsesformer:

- 1) Hvorfor er dette i følge dine oplevelser ikke sket?
- 2) Hvordan kunne en sådan udviklingsproces eventuelt sættes i gang?
- 3) Er der efter din vurdering behov for en sådan udviklingsproces?

[SKRIVEFELT]

16. Hvis du vurderer, at projektet har medvirket til udvikling af relevante undervisningsmaterialer, bedes du give eksempler på disse.

[SKRIVEFELT]

17. Hvis du vurderer, at projektet i mindre grad eller slet ikke har medvirket til at udvikle relevante undervisningsmaterialer:

- 1) Hvorfor er dette i følge dine oplevelser ikke sket?
- 2) Hvordan kunne en sådan udviklingsproces eventuelt sættes i gang?
- 3) Er der efter din vurdering behov for en sådan udviklingsproces?

[SKRIVEFELT]

Projektets mål er, at der i hele projektet skal foretages vejlednings- og rådgivningssamtaler for enkeltpersoner (elever).

18. I hvor høj grad føler du dig i dag kvalificeret til at gennemføre disse samtaler?

- (5) I meget høj grad
- (4) I høj grad
- (3) I nogen grad
- (2) I mindre grad
- (1) Slet ikke
- (6) Ved ikke / ikke relevant

19. - og i hvor høj grad oplever du, at disse samtaler gør en forskel for eleverne?

- (5) I meget høj grad
- (4) I høj grad
- (3) I nogen grad
- (2) I mindre grad
- (1) Slet ikke
- (6) Ved ikke / ikke relevant

Projektets mål er, at der skal være løbende brug af it-rygsække.

I hvor høj grad føler du dig kvalificeret til at ...

...vurdere elevernes behov for it-rygsække?

- (5) I meget høj grad
- (4) I høj grad
- (3) I nogen grad
- (2) I mindre grad
- (1) Slet ikke
- (6) Ved ikke / ikke relevant

21. ... undervise i brugen af it-rygsæk?

- (5) I meget høj grad
- (4) I høj grad
- (3) I nogen grad
- (2) I mindre grad
- (1) Slet ikke
- (6) Ved ikke / ikke relevant

22. ...tilrettelægge undervisningen under hensyntagen til, at der er elever, som bruger it-rygsæk?

- (5) I meget høj grad
- (4) I høj grad
- (3) I nogen grad
- (2) I mindre grad
- (1) Slet ikke
- (6) Ved ikke / ikke relevant

Projektets mål er, at der skal være et ensartet og kvalificeret tilbud til gymnasie- og hf-elever med læsevanskeligheder i hele regionen.

23. I hvor høj grad vurderer du, at dette er gældende?

- (5) I meget høj grad
- (4) I høj grad
- (3) I nogen grad
- (2) I mindre grad
- (1) Slet ikke
- (6) Ved ikke / ikke relevant

24. Du kan eventuelt uddybe dit synspunkt:

[SKRIVEFELT]

Projektets mål er, at der skal etableres brobygning og samarbejde med erhvervsuddannelserne, samt opbygges velfungerende netværk.

25. I hvor høj grad vurderer du, at der er etableret brobygning og samarbejde med erhvervsuddannelserne?

- (5) I meget høj grad
- (4) I høj grad
- (3) I nogen grad
- (2) I mindre grad
- (1) Slet ikke
- (6) Ved ikke / ikke relevant

26. I hvor høj grad vurderer du, at der er opbygget velfungerende netværk?

- (5) I meget høj grad
- (4) I høj grad
- (3) I nogen grad
- (2) I mindre grad
- (1) Slet ikke
- (6) Ved ikke / ikke relevant

Hvis du vurderer, at dette er i gang, vil du så give eksempler på dette?

[SKRIVEFELT]

28. Hvis du vurderer, at dette i mindre grad eller slet ikke er kommet i gang, vil du så angive nogle mulige årsagsforklaringer til det?

[SKRIVEFELT]

Tak fordi du tog dig tid til at besvare spørgeskemaet, som i nogen grad vil danne grundlag for interview med læsevejledere, kontaktpersoner og rektorer i uge 43.

Hvis du har yderligere kommentarer til projektet, så er du mere end velkommen til at uddybe her. Du kan også sende en mail.

Når du klikker på X'et nederst til højre, bliver din besvarelse automatisk sendt til mig.

Mvh

Lis Pøhler E: lis.poehler@gmail.com

[SKRIVEFELT]